

БРИТАНСЬКИЙ СУФРАЖИЗМ ХІХ СТОЛІТТЯ

Суфражизм – жіночий рух, основною метою якого було досягнення рівних виборчих прав для жінок. Зародився цей рух у Північній Америці. У 1848 р. у Сенека-Фолсі (штат Нью-Йорк) відбувся з'їзд жінок, які виступили із вимогами рівноправності у сім'ї, освіті, професійній діяльності, політиці. Внаслідок цього руху американки добилися права на працю, майно, участь у роботі профспілок і, найголовніше, - участь у виборах (1920 р.). Особливої популярності у ХІХ ст. суфражизм набув в Англії, а потім поширився у інших країнах Європи. Припинився рух за політичні права після Першої світової війни з остаточним допущенням жінок до участі у виборах [1].

В Англії суфражизм мав найтривалішу історію в Європі і досяг максимального розвитку, завербувавши у свої ряди велику кількість жіноцтва. Більше того дослідники відзначають, що саме британський суфражистський рух став моделлю для подібних рухів у інших країнах. У 1792 році англійка Мері Уоллстонкрафт публікує свою роботу «На захист прав жінок», де «виправдовує» можливість і необхідність цивільних прав жінок. Тоді головним аргументом противників рівноправності була теза про те, що жінки «за природою» не здатні до незалежності, тому потребують керівництва і не можуть претендувати на самостійне голосування [2].

Англійський філософ і економіст Джон Стюарт Мілль через 70 років після Уоллстонкрафт у своїй праці «Про підпорядкування жінки» (1861) розмірковує про причини пасивності жінок, їх мовчазної згоди із громадянським безправ'ям: «Влада чоловіків над жінками не схожа на всі інші види влади, оскільки сили не застосовує, а сприймається добровільно, мораль твердила їм, ніби внутрішньої емоційної сутності жінки відповідає призначення жити для інших, вміння цілком зректися себе і не мати іншого життя, крім розчинення у бідах близьких». Мілль виступив на підтримку сміливих англійок, публічно заявив про те, що жінки можуть самі говорити від свого імені, вільні у виборі своєї долі і тому вправі вимагати однакових з чоловіками прав. У 1867 році він представив в

англійському парламенті петицію на користь виборчих прав для жінок. Так вперше у вищих органах державної влади прозвучав голос нового громадського руху [3].

Право на участь у голосуванні – головна вимога перших політичних організацій жінок у Великобританії та Америці другої половини XIX століття. Тому перший період руху жінок за рівні із чоловіками права увійшов в історію під назвою суфражизм (від suffrage – право голосу). Крім виборчих прав суфражистки домогалися однакових із чоловіками прав на власність, вищу освіту, професійну зайнятість.

Нечисленні жіночі групи в Америці і Європі до початку XX століття перетворюються у впливові національні коаліції та асоціації. Всіма способами громадянської активності суфражистки намагаються домогтися зміни законів, зробити все, щоб їх голос був почутий. Масові демонстрації, петиції, звернення до партій і політичних діячів, мітинги, демонстративні, навіть провокаційні акції протесту були націлені на залучення суспільної уваги, зміна політики і проведення реформ. У діяльності організацій та акціях протесту у той час в основному брали участь жінки із середнього класу (працівницям фабрик і заводів було не до громадської активності). На захист прав жінок виступили соціалісти. У 1870-ті роки перші європейські університети відкрили свої двері для студенток. У 1868 р. під керівництвом англійської феміністки, письменниці і доктора права Міллісент Гарретт Фоссет було засновано «Національну федерацію суфражистських товариств» (НФСО). Основними методами цього напрямку були просвітницька робота, подача петицій до парламенту, лобювання у парламенті своїх інтересів через прихильників суфражистського руху. До 1867 р. у Манчестері за активної участі Лідії Беккер та Річарда Панкхерста було створено «Товариство жіночого виборчого права». Активісти цього товариства на чолі із Л. Беккер розгорнули бурхливу пропагандистську діяльність, почавши видання «Жіночого суфражистського журналу». У 1868 році багато жінок увійшло у «Національну федерацію суфражистських товариств», яка протягом року об'єднала 5000 членів і за прикладом якої у 1869 році була створена Національна асоціація суфражизму у США. В основному членами НФСО були жінки із ученими ступенями, видатні громадські діячки, переважно представниці середнього класу, які мали освіту та можливість присвятити свій час суспільно-політичній діяльності, проте на початку XX століття ряди

організації поповнили жінки-робітники, що істотно розширило соціальну базу руху за виборче право. Під тиском НФСО англійський парламент прийняв закони, що надали право незаміжнім заможним жінкам вступати в університети, медичні школи, володіти власністю і керувати нею, а із 1894 року дав жінкам право голосу на місцевих виборах. Озброївшись своїм штатом співробітників, видаючи газету «Спільна справа», НФСО намагалася поширити ідеї суфражизму в Уельсі, Ірландії та Шотландії, спираючись на дух незалежності цих земель [3].

Але суфражисткам знадобилось майже сімдесят років наполегливої боротьби, щоб стало реальністю їх головна політична вимога. У 1920 році Конгресом США була прийнята 19-та поправка до Конституції, яка надавала виборче право жінкам. Англійки отримали це право обмежено (тільки для заміжніх) у 1918, а у повному обсязі – у 1928 році. У 20-ті роки ХХ століття в Європі і США феміністський рух першої хвилі, домігся, поряд із виборчими правами, прийняття законів, які дозволили жінкам навчатись в університетах і працювати поза домом.

За останні століття статус жінок помітно змінився. Те, що ми зараз сприймаємо як данність для жінок – можливість навчатися в університеті, право на спадок, виборче право, працевлаштування на ринку праці, репродуктивне планування тощо – виборювалося протягом довгих років у різних країнах світу. Зміна гендерних відносин, розширення можливостей жінок стала ключовою для досягнення гендерної рівності та благополуччя всього суспільства. Багато сфер життя почали процвітати, коли жінки на рівні із чоловіками були наділені правом участі у соціальному та політичному житті. Таким чином, міжнародний жіночий рух справив величезний вплив на становище жінки у сучасному суспільстві, ставлення до неї з боку чоловіків і самої до себе. Тепер жінка більш незалежна, самостійна і сприймається в більшій мірі як суб'єкт, а не як об'єкт впливу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фемінізм, сутність поняття, витоки, основні етапи та напрямки розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studopedia.su/>.
2. Европейское движение за права женщин в XIX в. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://allref.com.ua/>.

3. Перша хвиля західного фемінізму: суфражизму в ХІХ-ХХ століттях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medbib.in.ua/>